

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Аспірантура і докторантура

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ НАУКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ»**

III Всеукраїнська науково-практична конференція

- 1 -

ПОЛТАВА 2025

УДК 001.891:061.3(477)

Актуальні проблеми сучасної науки: теоретичні та практичні дослідження молодих учених: *Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*. м. Полтава, 14-15 квітня 2025 р. Полтава, 2025. 532 с.

У збірнику тез доповідей висвітлюються результати наукових досліджень з актуальних питань науки, освіти та технологій.

Тематика конференції охоплює актуальні проблеми: агрономії; ветеринарної медицини; галузевого машинобудування; економіки; менеджменту; публічного управління та адміністрування; технології виробництва та переробки продукції тваринництва; інформаційних систем та технологій.

- 2 -

Матеріали викладено в авторській редакції з незначними коректорськими правками. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори та їх наукові керівники. Електронна копія збірника безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Полтавського державного аграрного університету (<https://www.pdau.edu.ua/news/kruglyy-stil-aktualni-pytannya-vyshchoyi-osvity-dosvid-problemy-innovaciyi>) у розділі «Аспірантура», «Події», а також у репозитарії ПДАУ (<https://dspace.pdau.edu.ua/home>).

© Автори, 2025

© Аспірантура і докторантура, 2025

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

Муха Борислав, Пелих Владислав, здобувачі наукового ступеня доктор філософії
Науковий керівник – **Коваленко Нінель**, к.с.-г.н.,
доцент кафедри захист рослин,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

АНАЛІЗ КОМПЛЕКСУ ПАТОГЕНІВ ОГІРКІВ В УМОВАХ ЗАКРИТОГО ҐРУНТУ

При вирощуванні овочевих культур у закритому ґрунті важливим питанням є фітосанітарний стан плантацій і захист рослин від шкідливих організмів, у тому числі від інфекційних хвороб різної етіології [1, 2]. Результати моніторингових спостережень у культиваційних спорудах різного типу дозволили виявити домінуючий комплекс патогенів за різних умов вирощування. Оскільки переважна більшість зареєстрованих і визначених патогенів має широке коло рослин-живителів, вони здатні з року в рік паразитувати на різних видах культур закритого ґрунту, що сприяє накопиченню інфекційного потенціалу, створюючи небезпечну фітосанітарну ситуацію [3, 4].

Крім того, режим закритого ґрунту визначає кількість генерацій патогену та суцільного інфекційного навантаження у теплицях. Збудники хвороб швидко реагують на зміну факторів довкілля, оскільки мають досить нетривалий порівняно з рослинами цикл розвитку. Певним екологічним індикатором, який свідчить про порушення абіотичних умов теплиці, є гриби. В результаті збільшення їх чисельності створюються умови для розвитку комплексу хвороб на рослинах.

Аналітичний огляд публікацій вітчизняних фітопатологів дозволяє стверджувати, що серед хвороб закритого ґрунту найбільшу поширеність мають кореневі та прикореневі гнилі (34,3 %), вертицильозне і фузаріозне в'янення (6,5 % і 4,6 %) [1-4].

Метою дослідження є вивчення видового складу фітопатогенів, що уражують рослини огірків гібриду Кібрія в умовах закритого ґрунту.

Аналіз фітосанітарного стану досліджуваного гібриду огірків проводився у плівковій теплиці на природному фоні протягом культиваційних періодів 2023 і 2024 рр., обліки здійснювалися відповідно до фаз розвитку культури за загальноприйнятими методиками [5].

З метою діагностики хвороб використовували візуальний метод. Відсоток і ступінь ураження визначали оглядом десяти центральних рослин у несуміжних повтореннях у десяти різних ділянках теплиці. Облік розвитку корневих гнилей здійснювався відповідно методичним рекомендаціям [5]. Рослини з симптомами ураження відбирали для подальшого аналізу в лабораторних умовах на визначення видової належності збудників хвороб. За результатами маршрутних обстежень встановлювали поширення та розвиток хвороби у даній локації.

За результатами фітосанітарного моніторингу визначено видовий склад збудників хвороб огірків в умовах закритого ґрунту: кореневі гнилі (*Fusarium spp.* та *Rhizoctonia solani* Kuehn.), альтернаріоз (*Alternaria cucurbitae* Letendre et Roum.), несправжня борошниста роса (*Pseudoperonospora cubensis* Rostowz.), борошниста роса (*Erysiphe cichoracearum* DC. f. *cucurbitacearum* Pot.) та інші.

Оцінюючи структуру патогенного комплексу відмічено значне поширення корневих гнилей (рис. 1, 2), збудники яких *Fusarium spp.* та *Rhizoctonia solani* створюють загрозу для розвитку і плодоношення рослин огірка. Частка їх у 2023 році склала 57,9 %. Набагато нижчий рівень прояву мали листостеблові інфекції: *Erysiphe cichoracearum* – 19,8 %, *Pseudoperonospora cubensis* – 15,3 %, *Alternaria cucurbitae* – 5,4 %.

Видовий склад фітопатогенів, виявлених на рослинах огірків гібриду Кібрія в 2024 році дещо змінився. Протягом культивування не виявлялися ознаки ураження несправжньою борошнистою россою.

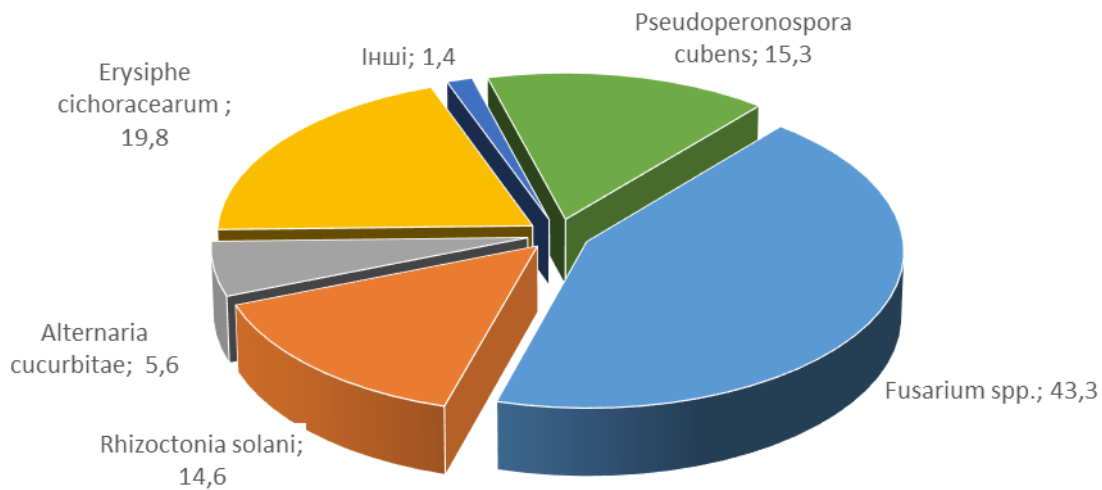

Рис. 1. Структура патогенного комплексу огірків гібриду Кібрія (закритий ґрунт, 2023 р.)

В цілому рівень прояву листостеблових інфекцій збільшився порівняно з попереднім роком: альтернаріозу на 0,2 %, борошнистої роси на 2,3 %. Частка грибів *Fusarium spp.* майже не змінилася, тоді як прояв *Rhizoctonia solani* збільшився на 11,7 % (рис. 2).

Основними джерелами первинної інфекції для більшості виявлених фітопатогенів є насіння і ґрунтовий субстрат.

Отже, нами визначено зміни видового складу збудників хвороб огірків в умовах закритого ґрунту за роками досліджень. Так, поширення *Fusarium spp.* у 2023 р. становило 43,3 %, тоді як у 2024 р. відмічалось зменшення показника до 42,9 %; *Rhizoctonia solani* прогресувала з 14,6 % до 26,3 %; рівень *Alternaria cucurbitae* збільшився лише на 0,2 %; *Pseudoperonospora cubensis* реєструвалась

тільки в 2023 р. (частка становила 15,3 %); рівень поширення *Erysiphe cichoracearum* у 2024 р. досяг 22,1 %, що перевищувало показник попереднього року на 0,3 %.

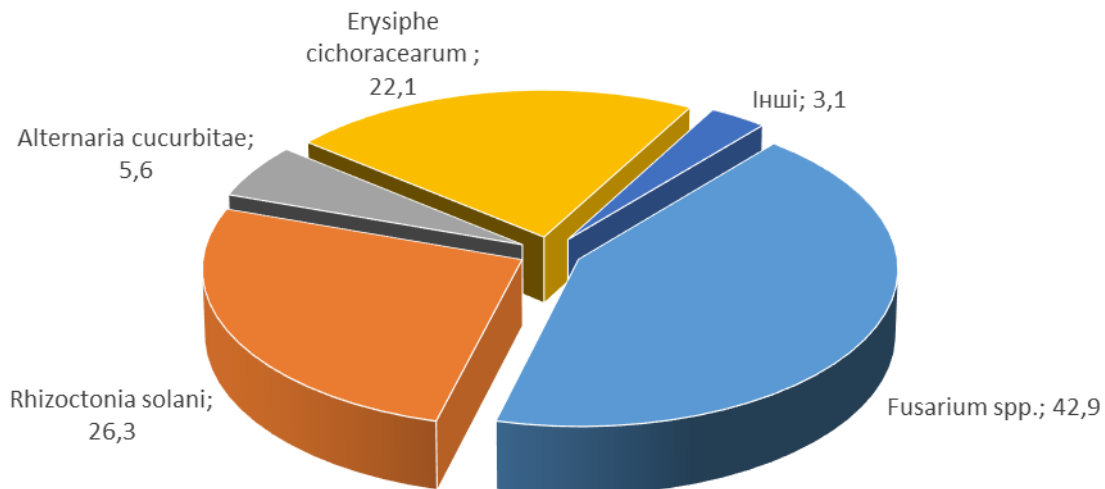

Рис. 2. Структура патогенного комплексу огірків гібриду Кібрія (закритий ґрунт в 2024 р.)

Проведена фітоекспертиза насіння огірка гібриду Кібрія дозволила визначити не тільки посівні якості та рівень контамінації насіння фітопатогенами, а також дала можливість виробничникам підібрати найбільш ефективні препарати для протруювання в внесення в ґрунт.

70

Список використаних джерел:

1. Бондаренко С. В., Станкевич С. В. Поширеність і шкідливість основних захворювань огірків та імунітет культури. *Таврійський науковий вісник*. 2021. № 118. С. 21-38. <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2021.118.5>
2. Коваленко Н. П., Поспелова Г. Д., Пелих В. Ю., Муха Б. Г. Вплив інфекційних хвороб на продуктивність огірка в закритому ґрунті. *Грааль науки*. 2024. № 46. С. 575-580. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.29.11.2024>
3. Пелих В. Ю., Поспелова Г. Д., Нечипоренко Н. І., Коваленко Н. П. Біопрепарати в технологіях захисту огірка від кореневих гнилей у закритому ґрунті. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2023. №25. С. 155-159. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.03.2023.024>
4. Ткаленко Г. Фітосанітарна ситуація на огірках у закритому ґрунті. *Овочівництво*. 2020. №3. С. 140-144.
5. Трибель С. О., Сігарьова Д. Д. Секун М. П. & Іващенко О. О. Методики випробування і застосування пестицидів / За ред. С. О. Трибеля. К. : Світ. 2001. 448 с.

Муха Борислав, Пелих Владислав Науковий керівник – Коваленко Нінель Аналіз комплексу патогенів огірків в умовах закритого ґрунту.....	68
Невідничий Олег. Науковий керівник – Міленко Ольга Перспективи вирощування лікарських рослин в Україні за сучасних умов.....	71
Недоборенко Юрій. Науковий керівник – Сахно Тамара Гідропраймінг насіння зернових колосових культур.....	73
Пилипенко Олександр. Науковий керівник – Білявська Людмила Особливості формування урожайності сортів сої в посушливих умовах лісостепу України.....	76
Піщаленко Марина, Кріпак Антон Особливості використання хімічного методу захисту білокачанної капусти та ріпаку в рамках інтегрованого захисту рослин.....	79
Піщаленко Марина, Саєнко Антон Вплив фізіологічних особливостей рослин ріпаку на ступінь пошкодження його комплексом фітофагів.....	82
Піщаленко Марина, Скляр Станіслав Особливості сучасних методів захисту кормових бобових рослин від комплексу комах-шкідників.....	85
Поспелов Ілля. Науковий керівник - Онїпко Валентина Потенціал вирощування і використання волошки синьої (<i>Centaurea cyanus L.</i>).....	89
Тетерюк Роман. Науковий керівник – Кулик Максим Виробництво садивного матеріалу міскантусу гігантського.....	91
Філоненко Владислав. Науковий керівник – Гангур Володимир Вплив способів основного обробітку ґрунту на площу листової поверхні буряків цукрових.....	94
Шакалій Світлана, Воронько Владислав Вологозабезпеченість і вміст елементів живлення залежно від прийомів обробітку ґрунту.....	97

514

